

MAJANDUSTEATED

БЮЛЛЕТЕНЬ КОНЪЮНКТУРНОГО ИНСТИТУТА

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 430-23. Piiskopi 2.
Talitus, tel. 468-24, TALLINN, Toom-Rüütli 10.
Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS
Majandusseksiooni juhataja J. Janusson
Põllumajandusseksiooni juhataja J. Kurkus
Seksiooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe

Nr. 37

Tallinn, 17. septembril 1940

VI aastakäik

SISU:

СОДЕРЖАНИЕ:

	Lk.		Стр.
PÕLLUMAJANDUS		СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ОТДЕЛ	
Piima ja piimasaaduste turutoodang		Рыночная продукция молока и молоч-	
1938/39. a.	566	ных продуктов в 1938/39 г.	566
Nisusaak 1940. a.	570	Урожай пшеницы в 1940 г.	570
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И ТОРГОВЛЯ	
Raudteetegevus 1940. a. I poolel	571	Железные дороги за I полугодие	
		1940 г.	571
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ	
Võiturg	573	ПРОДУКТОВ	
Kaseiin	573	Масло	573
Tapaloomade- ja lihaturg	573	Казеин	573
Toornahkade turg	574	Убойный скот	573
Kanamunaturg	574	Кожка	574
Piimaturg	574	Ляца	574
Teraviljaturg	575	Молоко	574
Kartuliturg	575	Зерновые продукты	575
Aedviljaturg	576	Картофель	575
Kalaturg	576	Овощи	576
		Рыба	576

PÖLLUMAJANDUS

PIIMA JA PIIMASAADUSTE TURUTOODANG 1938/39. a. РЫНОЧНАЯ ПРОДУКЦИЯ МОЛОКА И МОЛОЧНЫХ ПРОДУКТОВ В 1938/39 г.

Agr. A. Pung.

Piima ja piimasaaduste turutoodang talundeis on raamatupidamistalundite andmeil suurima osatähtsusega põllumajandussaaduste turutoodangus. 1929/30. a. andmeil moodustas turustatud piimasaaduste väärtus 45% turutoodangu väärtusest. Lätis oli vastav osatähtsus 42%, Leedus 23%, Soomes 65% jne. Piimasaaduste osatähtsus tõusis üldises turutoodangus 1931/32. a. 47,2%-le, langes 1934/35. a. 31,1%-le, et 1938/39. a. taas tõusta 35,6%-le. Piima ja piimasaaduste turutoodang koguse järgi üleriigilises ulatuses määratleti 1939. a. põllumajandusloenduse andmeil. Loendusel registreeriti talundeis piima- ja piimasaaduste müük 1938/39. a. (1. VII 38 kuni 15. VI 39), mille alusel arvutati müügi- kogused üleriigiliselt ja piirkonniti.

**Piimamüük piima-
talitlusisse.**
Продажа молока
в маслобойни.

Täispiima müüvad ta-
lunid töötlemata piima-
talitlusisse ja otse tarbi-
jaile linnades, alevikes

ning maal. Piimamüük piimatallitlusisse regist-
reeriti eraldi mujale müüdüd piimast. Piima-
müük mujale haaras piimatallitlustist tulul,
koha peal ja palgana töölisile. 1939. a. oli
piimasaadusi müüjate talundite arv kokku
86 479, mis on 61,8% talundite üldarvust.
Seega 38,2% talundest ei tooda turule piima
ega piimasaadusi. Maakonniti on suurim arv
piima ja piimasaadusi müüjaid talundeid
Tartumaal — 13 032, järgnevad Virumaa
11 344-ga, Harjumaa 10 779 talundiga jne.
Piimasaadusi müüjaid talundeid on suhteliselt
rohkem Järvamaal, kus talundite arvust
79% müüb piimasaadusi. Järgnevad Viljandi-
77,9%, Pärnu- 74,8%, Valga- 70,7% ja Har-
jumaa 67,9%-ga. Väikseim piimasaadusi müü-
jate talundite osatähtsus on Petserimaal —
22,6%, Võru- 51,4% ja Saaremaal — 51,7%.

Piima piimatallitlusisse on müünud 60 208
talundit ehk 69,6% piima ja piimasaadusi
müüjate talundite arvust. Kokku on müüdüd
piimatallitlusisse 476 777 tn täispiima. Talun-

dite osatähtsus, millised on müünud piima
piimatallitlusisse, on suurim Järvamaal — 89%
müüjate talundite arvust. Järgnevad Valga-
— 87,2%, Viljandi — 85,6%. Madalam on pii-
matallitlusisse müüjate talundite osatähtsus
Petserimaal — 20,1%, kuna sealne piimatalli-
tuste võrk puudub ja on levinud piimasaaduste
turustamine taluvõina. Harjumaa 55,3% pii-
masaadusi müüjaist talundest müüb piima pii-
matallitlusisse. Harjumaa mõjustab suurel mää-
ral piimamüüki Tallinna turg, mistõttu pii-
mamüük piimatallitlusisse on suhteliselt väik-
sem. Läänemaal on piimatallitlusisse müüjate
talundite osatähtsus 58,5%, kuna siin on ise-
loomustavaks taluvõi valmistamise suur levik.
Sama nähtus ilmneb ka Saaremaal.

**Talundite piima- ja piimasaaduste müük
1938/39. a.**

**Продажа молока и молочных продуктов
в с.-хозяйстве в 1938/39 г.**

	Piima piimatallitlusisse, Молочка в маслобойни		Piima mujale, Молочка в торговлю		Taluvõi, Само-дельное масло		Kokku, Всего молока
	tn, тонн	%	tn, тонн	%	tn, тонн	%	
Kokku							
— Beero	476 777	82,4	61 301	8,9	1091,6	8,7	678 050
Viru . . .	50 314	11,0	6 046	9,7	190,6	9,3	62 086
Järva . . .	58 088	11,7	2 848	4,5	79,7	3,8	68 336
Harju . . .	43 028	60,3	21 206	29,4	247,7	10,3	72 355
Lääne . . .	32 277	16,8	8,9	2,0	287,6	17,2	30 081
Pärnu . . .	16 100	88,4	304	2,0	65,3	9,0	18 274
Saare . . .	53 384	81,1	4 140	6,3	276,0	12,6	65 841
Viljandi . . .	77 291	90,6	2 947	3,5	167,0	5,9	15 277
Tartu . . .	84 287	82,3	10 184	16,0	232,8	7,7	102 355
Valga . . .	24 078	92,5	1 351	5,2	19,7	2,3	26 018
Võru . . .	35 671	91,7	1 185	3,0	68,5	5,8	38 913
Petseri . . .	1 591	37,3	2,7	4,9	82,9	67,8	4 264

Piimatallitlusisse müüdüd täispiima kogus
loenduse andmeil oli 476 777 tn ehk 82,4% piima
turutoodangust. Maakonniti on kõige rohkem
müüdüd Tartumaal — 84 287 tn ehk 17,7%,
järgnevad Viljandi- 77 291 tn-ga ehk 16,2%,
Järvamaa 58 098 tn-ga ehk 12,2%, Pärnumaa
53 384 tn-ga ehk 11,2% jne. Väikseim müügi-
kogus on Petserimaal — 1 591 tn ehk 0,3%

ja Saaremaal 16 160 tn ehk 3,4%. Ühtlasi selgub, et piimamüük piimatalitusesse on suurim Kesk-Eestis Järva-, Viljandi- ja Tartumaal, kus piimatalituste võrk on tihe. Ekstensiivsemais piimakarjapidamispiirkonnis (Petseri-, Saare- ja Läänemaal) on piimatalitusesse müüdnud piimakogus väiksem, kuna neis piirkonnis on levinud enam muude piimasaaduste müük ja hõredam piimatalituste võrk. Harju- ja Virumaal on piimatalitusesse müüdnud piimakogus lokaalsete täispiimaturgude tõttu suhteliselt väiksem.

Piimamüük mujale.

Прочие виды продукции молока.

Talundeist piimamüük mujale haarab piimakoguseid, milliseid juhitakse linnade, elavike, tööstuskeskuste ja kohalikele turgudele. Sellesse osas arvati loendusel piimamüügid ka väikepiimatalitusesse (juustulaisse). Talundeid, millised on müüdnud piima mainitud turgudele, on kokku 10 127 ehk 11,7% piimasaadusi müüjaist talundeist. Esikohal on siin maakonnad, kus asetsevad suuremad linnad ja tööstuskeskused. Harjumaal on 2569 talundit müüdnud piima mujale, mis on 23,8% piimasaadusi müüjate talundite arvust, kusjuures on turustatud 21 306 tn piima ehk 41,5% selle müügiliigi piimast. Seega on üle 40% mujalemüüdnud piimast turustatud Harjumaal ja peamiselt Tallinna turul. Ka Virumaa linnades ja tööstuspiirkondade turgudel on 1763 talundit ehk 15,5% müüjaist talundeist turustanud üle 6000 tn piima, mis moodustab 11,8% mujalemüüdnud piima kogusest. Märkimisväärne on veel Tartumaal müüjate talundite piimamüük peamiselt Tartu turule 10 184 tn ulatuses. Müüjaid talundeid on 1587 ehk 12,2%. Pärnumaal turustatakse piima mujale 4140 tn ja Viljandimaal — 2947 tn. Väiksemaid koguseid täispiima turustatakse Petserimaal — 207 tn, Saaremaal — 364 tn ja Läänemaal 813 tn. Ka talundite, millised müüvad täispiima kohalikel turgudel, osatähtsus moodustab 4,3—8,2% müüjate talundite arvust neis maakonnis. Vähene piima mujalemüük on tingitud kohalike turgude puudumisest, kuna maakonnalinna turgudel on täispiima mahutus väike. Teisalt ilmneb aga nähtus, et neis maakonnis on levinud taluvõi valmistamine ja piimasaadusi turustatakse ses vormis. Ekstensiivne karjapidamis-

vorm takistab kõrgemate toodangute saavutamist, mistõttu piimakogused on väikesed ning piimatalitusesse saatmine hõreda võrgu tõttu tülikas. Väiksemaid piimakoguseid kohalikel turgudel turustatakse Valga- ja Võrumaal 2,3—2,6% mujalemüüdnud piimakogusest. Sama nähtus ilmneb ka Järvamaal, kus on küll meie intensiivsem piimatootmispiirkond ja piim turustatakse enamuses piimatalitusesse. Kokku turustatakse täispiima kohalikel turgudel 51 391 tn ehk 8,9% müüdnud piimast.

Taluvõi müük.

Продажа самодельного масла.

Piimasaadusist erilist tähelepanu omistab talundeist valmistatud taluvõi (koduvõi), mida turustatakse kohalikel ja kaugemal linnaturgudel. Loenduse andmeil oli taluvõid müüjaid talundeid 23 768 ehk 27,5% piimasaadusi müüjate talundite arvust. Kokku turustati taluvõid 1691,6 tn, mis moodustab 3,7% müüdnud piimatootest. Taluvõi valmistajaid ja müüjaid talundeid oli Petserimaal suhteliselt kõige enam — 76,7% piimasaadusi müüjate talundite arvust. Seega on Petserimaa väiketalundis võimulik valdava tähtsusega piimasaaduste turustamisviis. Taluvõid müüdi Petserimaal 82,8 tn ehk 4,9% üleriigiliselt müüdnud taluvõist. Läänemaal on taluvõid valmistajaid talundeid 3945 ehk 45,5% piimasaadusi müüjaist talundeist. Seega ligi pooled Läänemaa talundid turustavad piima taluvõina töötletuna. Taluvõi müügi kogus ulatub Läänemaal 247,7 tn-le ehk 14,7% kogu müüdnud kogusest. Läänemaa taluvõid turustatakse kohalikul Haapsalu turul, kuid suurel määral ka Tallinna turul. Taluvõid müüjate talundite osatähtsus on veel suur Saaremaal, kus on 2039 talundit ehk 36,6% sealseist piimasaadusi turustavaist talundeist. Eelmainitud taluvõi müügi piirkonnad on ühtlasi meie ekstensiivsemad põllupidamisrajoonid, kus karjapidamine on madalal arengustmel ja ka turustamisviisid algelisemad ning piimasaaduste töötlemine toimub kodusel viisil. Piimakarjapidamise intensiiveerimisega, koduvõi valmistamise majandusliku kahjulikkuse selgitamisega on neis piirkonnis edaspidi näha ette olukorra muutust piimatalitusesse viidava piima tõusu näol.

Loenduse andmeil selgub, et suuremad linnad ja tööstuspiirkonnad soodustavad talu-

või valmistamist. Märkimisväärt on taluvõi turustamine Pärnumaal, kus 35,5% piimasaadusi turustavaist talundeist on taluvõimüüjad. Pärnumaal toodetakse ka rohkem võid kui kuski mujal — 276,6 tn ehk 16,4% turustatavast taluvõist, mida mõjustab kahtlemata Pärnu turg, ka P.-Pärnumaal on sissejuurdu nud piima turustamisvorm — taluvõina. Meie suuremaid linnu ümbritsevad maakonnad on väljapaistvad taluvõi tootmises ja müügis. Harju- ja Tartumaa piimasaadusi müüjaist talundeist on 27,7% ja 24,1% taluvõid turustavad talundid. Harjumaal turustatakse 247,7 tn taluvõid ehk 14,7% kogu turutoodangust ja Tartumaal 262,8 tn ehk 15,5%. Peagu sama suur osatähtsus on koduvõi müügil meie tööstusmaakonnas — Virumaal, kus taluvõid turustab 25,6% talundeist ja müüdiv kogus on 190,6 tn ehk 11,3% turutoodangust. Neis piirkonnas, s. o. suuremate linnade ja tööstuskeskuste ümbruses, on kujunenud välja taluvõi valmistamisrajoonid, millised asuvad kaugemal täispiima varustusrajoonest.

Taluvõi müügil on väikseim osatähtsus meie intensiivsemas piimatootmispiirkonnas Kesk- ja L.-Eestis. Järvamaal turustab 8,7% piimasaadusi müüjaist talundeist taluvõid, Valgamaal 10,1%, Viljandimaal 16,3%, Võrumaal 19,5%. Väikseim müüdüd taluvõikogus on Valgamaal — 19,7 tn ehk 1,2% kogu turutoodangust, Võrumaal — 68,5 tn ehk 4,0%, Järvamaal — 79,7 tn ehk 4,7%.

Piima ja piimasaaduste turutoodang. — Рыночная продукция молока и молочных продуктов. Piimasaaduste müük toimub talundeist eelkirjeldatau põhjal täispiimana, taluvõina ja väikesel määral koorena. Koort müüjaid talundeid oli loenduse andmeil 237 ehk 0,3% piimasaadusi müüjate talundite arvust. Koort turustavad talundid asetsevad peamiselt Tallinna ümbruses — Harjumaal arvult 192, kuna muus maakonnas esineb vaid üksikuid kooremüüjaid. Müüdüd koorekogus oli võrdlemisi väike — 89,5 tn. Ühtlase aluse saamiseks arvatati taluvõi täispiimaks, kusjuures kasustati arvutusnormina kg koduvõi valmistamiseks 30 kg täispiima. Meie eriteadlaste arvates ja talurajakamatupidamise andmeil kulub kodusel võivalmistamisel 30—33 kg täispiima, kuna piimatatalitus keskmise normi alusel kulub 24—25 kg piima kg või

valmistamiseks. Müüdüd taluvõi valmistamiseks kasustati 50 482 tn täispiima. Kõik talundeist müüdüd piim ja piimasaadused kokku moodustasid 1938/39. a. 578 650 tn täispiimana. Sellest kogusest on müüdüd piimatalitusesse 82,4%, mujale turgudele 8,9% ja taluvõina 8,7%. Maakonniti on piimatotalitusesse müüdüd piima suurim osatähtsus Valgamaal — 92,5%, järgnevad Järva- ja Võrumaa — 91,7%, Viljandimaa — 90,6%. Väikseim on piimatotalitusesse viidud piima osatähtsus Petserimaal — 37,3% ja Harjumaal — 60,3%. Piimamüük mujale on suurim suhteliselt Harjumaal — 29,4%. Taluvõina on piimasaadusi turustatud Petserimaal 57,8% müüdüvast piimakogusest, Läänemaal 17,2% ja Pärnumaal 12,6%. Väikseim taluvõi müük on Valgamaal — 2,3% ja Järvamaal — 3,8% sealse müüdiva piima kogusest.

Piima- ja piimasaaduste toodang ning tarvitus talundeis 1938/39. a.

Продукция и потребление молока и молочных продуктов в с.-хозяйстве в 1938/39 г.

	Piima kogutoodang tn	Вся продукция молока т.	Omatarvitus tn Домашн. потребление т.	Turutoodang Продукция для рынка	
				tn т.	% toodangust
Kokku					
— Beero	958 687		378 037	578 650	60,6
Viru . . .	103 809		41 723	62 086	59,8
Järva . . .	88 294		24 058	63 336	71,7
Harju . . .	113 083		40 728	72 355	64,0
Lääne . . .	78 001		38 100	39 931	51,1
Saare . . .	41 204		22 930	18 274	44,4
Pärnu . . .	92 794		26 958	65 841	71,0
Viljandi . . .	114 408		29 129	85 277	74,5
Tartu . . .	150 949		57 594	102 355	64,0
Valga . . .	39 083		13 035	26 018	66,6
Võru . . .	92 194		53 231	38 913	42,2
Petseri . . .	33 780		29 616	4 264	12,6

Müüdüd piimakogus 578 650 tn moodustab 60,5% talundeis toodetud piimakogusest. Ülejäänud osa 39,5% kasustatakse talundite omatarvituseks, s. o. toitlusele, loomadele ja muiks otstarbeiks. Turutoodangu osa koguse järgi võrreldes muude riigega on meil väike, kuna piima tootmisintensiivsus ja turustamine ei ole arenenud täiuslikkuseni. Lätis turustati 1934. a. piima kogutoodangust 65%, seega 5% suhteliselt enam kui meil. Šveitsi piimandusstatistika andmeil 1938. a. oli turutoodang 70,8%, Taanis 1933. a. arvestati turutoodangut 92,5%, seega on turutoodang enamarenenud karjakasvatuse tunduvalt suurem.

Maakonniti turustati suurim piimakogus Tartumaal, kus on ühtlasi kõrgem piimatoodang. Piima turutoodang tõuseb 102 355 tn-le ehk 17,7% üleriigilisest turutoodangust. Turutoodangu suuruselt järgnevad Viljandimaa 85 277 tn-ga ehk 14,7%, Harjumaa 72 355 tn ehk 12,5% jne. Väikseim piimasaaduste turutoodang on Petserimaal — 4264 tn ehk 0,7%, Saaremaal — 18 274 tn ehk 3,2%. See-ga on turutoodangu suhtes kujunenud tähtsaks Kesk-Eesti maakonnad: Järva-, Harju-, Viljandi- ja Tartumaa, kus ka üldine piimatoodang on suurim.

Turutoodangu osatähtsus kogutoodangust on suurim Viljandimaal, kus 74,5% saadetakse turule, järgnevad Järva- 71,7%, Pärnu- 71,0%, Harju- ja Tartumaa — 64%. Need maakonnad näitavad turuletootmises kõrge-maid andmeid, kuna seevastu eriti piirimaad suurema osa piimatoodangust kasustavad ise. Väikseim turutoodang on Petserimaal — 12,6%, Võrumaal — 42,2% ja Saaremaal — 44,4%. Neis maakonnis on omatarvitus suu-rem turulemüüdivast piimakogusest.

Turutoodangu in-tensiivsuse võrdlus.
Сравнительная интенсивность про-дукции.

Loenduse andmeil oli leh-ma keskmine piimatoodang aastas 2029 kg. Sellest müüakse turule keskmiselt 1227 kg. Suurim turutoo-

dang lehma kohta on Järvamaal — 1835 kg. Järvamaal on ühtlasi ka suurim piimatoo-dang lehma kohta — 2558 kg aastas. Turu-toodangu kõrguselt lehma kohta järgnevad Viljandi- 1643 kg, Pärnu- 1482 kg ja Harju-maa 1402 kg jne. Väikseim piimamüük lehma kohta on Petserimaal — 175 kg, Saare-maal — 684 kg, Võrumaal — 826 kg. Ühtlasi ilmneb ka, et turutoodang tootva ühiku kohta on suurem meie intensiivsemas piimakarjapiidamispiirkonnas.

Turustatava piimakoguse seosesse viimine põllumajandusmaaga annab võimaluse võrrel-da üksikuid piirkondi turutoodangu tootmis-võime seisukohalt. Eestis toodetakse keskmiselt 349 kg piima ha põllumajandusmaalt. Turutoodanguna sellest realiseeritakse 211 kg, kuna ülejäänud osa — 138 kg — jääb talun-dite omatarvituseks. Turutoodangut toode-takse ha tulundusmaalt suhteliselt enam Järva- ja Viljandimaal — 331 kg, järgnevad Valga- 283 kg, Tartumaa 268 kg jne., kuna

Piimatoodang ja -müük talundeis 1938/39. a.
Продукция и продажа молока в с.-хозяйстве в 1938/39 г.

	Lehma kohta kg На корову кг.		Ha põllumajandusmaale kg Ha га с.-хоз. площади кг.		Tõstaja kohta kg Ha работающего кг.	
	toodetud	müüdüd	про-дукция	про-дажа	toodetud	müüdüd
Keskm.						
Средн.	2029	1227	349	211	1932	1168
Viru	2045	1223	306	183	1897	1015
Järva	2558	1835	462	331	2937	2107
Harju	2191	1402	314	201	2103	1346
Lääne	1823	935	247	128	1785	837
Saare	1543	684	179	80	1162	515
Pärnu	2089	1482	363	257	2240	1594
Viljandi	2204	1643	444	331	2734	2075
Tartu	2043	1308	413	263	2034	1334
Valga	2040	1358	425	288	2303	1536
Võru	1958	826	422	173	1791	756
Petseri	1885	175	332	42	801	101

nõrgemad piirkonnad on Petseri- 42 kg, Saare- 80 kg ja Läänemaal 126 kg.

korraldusist ning omatarvituse suuruselt.

Piima ja piimasaaduste turutoodang töö-taja kohta on üleriigiliselt 1168 kg, kusjuures kõikumus maakonniti on 101 kg — 2107 kg. Väikseim turutoodang töötaja kohta on Pet-serimaal — 101 kg, Saaremaal — 515 kg ja Võrumaal — 756 kg, seevastu suurim Järva-maal — 2107 kg, millele järgnevad Viljandi-maa 2075 kg, Pärnumaa 1594 kg, Valgamaa 1536 kg-ga jne. Siit võib järeldada, et näit. Saaremaal toodetakse töölise kohta piimasaaduste turutoodangut 4 korda vähem kui Järva-maal, 3 korda vähem kui Pärnumaal ja 2 korda vähem kui Virumaa. Sellest andmes-tikust selgub, et inimesel kui töötajal ja organiseerijal on kahtlemata mõju es-malt piimatoodangu saavutamisel kui ka turutoodangu tootmisel. Siinjuures on oluline tähtsus muidugi töötajate tihedusel, mis eriti Petserimaal on suur ja mõjustab ka turu-toodangu osatähtsust.

Kokku võttes: meil turustatakse üle-riigiliselt piimasaadusi ligi 86 500 talundist 579 tuhat tn täispiima, millest valdavam osa viiakse värskelt piimana piimatalusse (82,4%), väiksem osa realiseeritakse värskelt piimana mujal, s. o. kohalikel turgudel ja pal-gana talundeis (8,9%) ning taluvõina turgu-del (8,7%). Kogu piimatoodangust müüakse 60,5%, kuna 39,5% tarvitatakse talundeis tootlusele ja loomadele. Intensiivsem piima-tootmine turule esineb Kesk-Eesti maakonnis.

NISUSAAK 1940. A. — УРОЖАЙ ПШЕНИЦЫ В 1940 г.

Rahvusvaheline Põllumajandusinstituut oma viimases bülletäänis märgib, et praegu Euroopas valitseva seisundi tõttu on andmete saamine puudulik, mis raskendab viljasaagi täpsa ja täieliku hinnangu tegemist. Nii tuli kasutada mitmesuguseid andmeid üldkokkuvõtte jaoks.

Euroopa suhtes ilmneb, et nisusaak 1940. aastal ei ole rahuldav. Külviks ebasoodus ilmastik möödunud sügisel, väga külm ja kestev talv, vihmane kevad, külm suve esimene pool, mobilisatsioonide tõttu töökäte puudus kokku põhjustasid väiksemat nisusaaki.

Kõige puudulikumad andmed on kasutada Doonau orus asuvaist riigest, kus lisaks varemmainitud raskusile põllud kannatasid tõsiselt üleujutuste tagajärjel hiliskevadel ja hiljem vahetpidamata sademete tõttu. Bulgaarias, Ungaris, Rumeenias ja Jugoslaavias, kus 1938. ja 1939. a. nisusaak oli väga hea, ulatudes umbes 450 milj. buš-le, tõuseb see 1940. a. vaevalt 330 milj. buš-le. Sellest piisab vaid omatarviduseks.

Vahemere riiges, nagu Itaalias, Hispaanias, Kreekas ja Portugalis, ei saavuta nisusaak 1939. a. taset, arvatud välja Hispaania, kus saak on parem eelnenud aastaist. Nende riikide nisusaaki võib üldiselt hinnata umbes 440 milj. buš-le, mis tegelikult võrdub 1934 kuni 1938. a. seisuga.

Mis puutub Kesk-Euroopa (Prantsusest kuni NSVL-ni) riigesse, siis on raske siin midagi kindlamalt määratleda, kuna enamjagu neist riigest katkestas informatsiooni saatmise sõja algusest peale.

Nisutoodang Prantsuses, Saksas, Belgias, Hollandis, Luksemburgis, Šveitsis, Tšehhi protektoraadis, Slovakkias ja endises Poolas oli ligikaudu 650 milj. buš. 1939. a. ja 660 milj. buš. 1934—38. a. keskmiselt. K. a. saagi lootusi arvestatakse 15% madalamaiks toodud keskmisest. Seega võib saagi kõrgus ulatuda umbes 560 milj. buš-le. Mainitud riigid on peamised rukkitootjad Euroopas, kuna toodang neist riigest moodustab $\frac{1}{4}$ kogu Euroopa rukkisaagist, mis oli 700 milj. buš. 1939. a. kogu Euroopa 920 milj. buš. vastu.

Mis puutub põhjapoolseisse maisse, nagu Inglise, Iiri, Taani, Rootsi, Norra, Soome ja Balti riigid, siis võrdlemisi kuiv ja külm suvi

oli ebasoodus viljakasvule, mistõttu saaki arvestatakse alla keskmist.

Inglise ebasoodsa ilmastiku tõttu näib saagilootus olevat pindühikult väiksem, kuid külvipinna suurenemise tõttu kujuneb kogusaak m. a. tasemele. Iiris on saagi väljaveatud head. Nende maade saak oli m. a. 150 milj. buš. ja eelmise 5 a. keskmiselt 136 milj. buš. K. a. arvatakse toodang kujunevat mitte väiksemaks kui 130 milj. buš.

Euroopa kogu nisutoodangut NSVL-ta võib seega arvestada 1940 a. 1 400 milj. buš., mis on väiksem m. a. toodangust 240 milj. buš. ehk 14% ja 125 milj. buš. ehk 8% eelnenud 5 aasta keskmisest. Kõige halvemad saagi-aastad Euroopas viimasel 10 aastal olid 1931. aasta — 1 430 milj. buš., 1936. a. — 1 480 milj. buš. ja 1932. a. — 1 490 milj. buš., kuna enne 1931. a. ei ulatunud nisusaak ühelgi aastal üle 1 470 milj. buš. P.-Am. Ühendriiges arvestati Euroopa nisusaaki kujunevat 1 360 milj. buš-le, näidates seega eeltoodud arvutusest 100 milj. buš. vähem.

NSVL-us, vastupidiselt sellele hinnatakse saavutatavat saaki kõrgeks. Isegi kagurajoones, kus viimaseil aastail saak äpardus põua tõttu, on k. a. viljade seisund hea.

P.-Ameerikas on saagilootused alates juulist paranenud. P.-Am. Ühendriiges näitas talinisaagi lootus tunduvalt paranemist, kuna suvinisu arvestatakse eelnenud tasemele. Kogu nisutoodangut arvestati juulis 729 milj. buš-le ja aug. 761 milj. buš-le. Seega on arvestatud toodang pisut suurem m. a. toodangust, mis oli 755 milj. buš. ja ületab eelnenud 5 a. keskmise toodangu 6%. P.-Am. Ühendriige omatarvituseks arvestatakse umbes 675 milj. buš., seega jääks toodangust k. a. ekspordiks 86 milj. buš., vana nisutagavara arvestati 1. juulil 280 milj. buš. m. a. 254 milj. buš. vastu, kuna eelnenud 5 a. keskmiselt oli nisutagavara samal ajal 160 milj. buš.

Kanadas oli sademid juulis puudulikult ja ebahültsel. Nisutoodangut arvestati seal 375 milj. buš.

Aasia riigest Indias hinnatakse nisusaaki parimaks viimaseil aastail. Türgis k. a. toodang ületab isegi 1939. a. kõrgseisu. Süüria ja Palestiina nisusaak k. a. on väga rahuldav.

Enamasti muus kaug-ida mais kujuneb nisutoodang alla keskmist. Hiina ja Jaapani peamiselt misukasvatustrajoonis kevadise kestva põua tõttu olid kahjustused võrdlemisi suured,

mistõttu saak kujunes alla keskmist. P.-Aafrika mais loodetakse saada keskmist lõikust. Egiptuse nisusaak varasema hinnangu järgi oli rahuldav, ületades isegi m. a. toodangu.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

RAUDTEETEGEVUS 1940. A. I POOLEL. ЖЕЛЕЗНЫЕ ДОРОГИ ЗА I ПОЛУГОДИЕ 1940 Г.

Raudteetegevuses on maksulise kauba vedu muutumas järjest enam peateguriks raudteevõetud alal. Kui varem oli kauba- ja reisijateveost laekuva tuluga osatähtsus enamvähem võrdne või väikese suhtelise ülekaaluga kaubaveo kasuks, annab nüüd kaubaveo üksi ca 70% tulude üldsummast, mille põhjustajaks on veetava kauba koguse ja veojõudluse elavnemine. Kui ühe reisija keskmiseks sõidukauguseks on ca 50 km, on ühe tn. keskmine veokaugus peagu 3 korda pikem. Rahvamajanduse seisukohalt ongi kaubaveo olulisem. Kuna reisijate liiklus piirdub suuremääral üksikisiku huvide ja tarviduste rahuldamisega, täidab ja rahuldab kaubaveo kogu maa ja rahva nõudeid ning vajadusi, toimetades tööstussaadusi selle tarbijale ja metsa-, põllu- ning karjasaadusi tööstuskeskustesse ning linnadesse. Nii transporditi k. a. I poolel 2026 tuh. tn. maksulist kaupa m. a. 1354 tuh. tn. vastu ehk 49,6% enam. K. a. I poolel elavnes kõige enam transiitvedu, mis ületab m. a. üle 30 korra, ja eksportvedu, mis oli üle 11 korra suurem m. a. samast ajast. Importvedu elavnes vaid ca 4-kordselt, mis tundub muude välisvedude liikide suurenemise kõrval väikesena. Kohalik vedu, mis osatähtsusest moodustab peagu 1/3 üldveost ja on seega olulisem osa kaubaveost, ületas m. a. sama veoliigi 15,6%. Et aga välisvedude liigid evivad väikest suhteist osatähtsust üldveost, on ka nende veoliikide mõju üldveole palju väiksem nende suhtelisest tõusust, ja raudteel veetud maksulise kauba kogus piirdub vaid ca 50%-se juurdekasvuga, vaatamata, et üksikud veoliigid ületasid mitmekümnekordselt m. a. sama aja.

Suhteliselt elavnes aga veojõudlus palju enam veetud kaubakogusest, tõustes m. a.

144 298 tuh. tn-km-ilt 267 921 tuh. tn-km-ile ehk 85,7%. Veojõudluse tõus on tingitud suurel määral 1 tn. keskmine veokauguse pikenedes muutselt 106,6 km-ilt 132,2 km-ile ja välisvedude veojõudluse suurenemisest. Transiitveo veojõudlus ületab m. a. 29-, eksportvedu 17- ja importvedu ca 14-kordselt m. a. I poole, millest nähtub, et veod siirduvad kaugemale riigipiirist. Võrreldes raudteede koormist piirkonniti näeme, et veojõudlus laiarööpmelisel teel oli elav mitte ainult suuremail, olulisimail teeharudel, vaid ka suhteliselt väiksema osatähtsusega piirkonnid:

	1940		1939		± %
	tn-km	%	tn-km	%	
L/rööpmelisel:					
Paldiski — Keila . . .	3 157	1,4	199	0,2	+1486,4
Haapsalu — Keila . . .	6 392	2,3	1 569	1,4	+ 307,4
Keila — Tallinn . . .	6 554	2,9	1 450	1,3	+ 352,0
Tallinn — Tapa . . .	67 888	29,8	43 871	40,0	+ 54,7
Tapa — Kohtla . . .	57 478	25,2	25 405	22,6	+ 126,2
Kohtla — Narva . . .	23 573	10,4	3 540	3,1	+ 565,9
Tapa — Tartu . . .	37 093	16,3	23 654	21,0	+ 56,8
Tartu — Petseri . . .	8 918	3,9	5 472	4,9	+ 62,9
Tartu — Valga . . .	13 782	6,0	5 003	4,4	+ 175,5
Valga — Petseri . . .	2 420	1,1	1 981	1,7	+ 22,2
Petseri — Irboska . . .	1 974	0,7	446	0,4	+ 275,3
Kokku:	228 929	100,0	112 590	100,0	+ 103,3

K/rööpmelisel:					
Tallinna Sadam — Türi	17 111	43,9	13 541	42,7	+ 26,4
Türi — Mõisaküla . . .	2 920	7,5	3 056	9,6	- 4,5
Mõisaküla — Pärnu . . .	2 841	7,3	2 395	7,6	+ 17,4
Liiva — Väina . . .	51	0,1	49	0,2	+ 4,1
Rapla — Virtsu . . .	2 187	5,6	1 367	4,3	+ 60,0
Lelle — Papiidude . . .	5 913	15,2	4 628	14,6	+ 27,3
Türi — Tamsalu . . .	4 070	10,4	3 023	9,5	+ 34,6
Riiselja — Ikla . . .	663	1,7	475	1,5	+ 39,6
Mõisaküla — Valga . . .	594	1,5	299	1,0	+ 98,7
Valga — Mõniste . . .	431	1,1	390	1,2	+ 10,5
Sonda — Mustvee . . .	2 211	5,7	2 485	7,8	- 11,0
Kokku:	38 992	100,0	31 708	100,0	+ 23,0

Nagu raudteelgi, nii suurenes kaubaveo ka veoautodel, millised toimetavad juurde- ja

äravedu jaamadele ning jaamadest linnades kui ka maal. Linnades ja maal Puka jaama ning Tõrva linna vahel toimetavad vedusid Raudteede Talitusele kuuluvad veoautod, mujal aga lepingute põhjal renditud veoautod omanike või nende poolt palgatud isikute juhtimisel. Raudtee-veoautodel veeti k. a. I poolel 112 912 saadetist kaaluga 9696 tn. m. a. 103 325 saadetise ja 7 535 tn. vastu, kusjuures saadetiste arv ületab m. a. 9,3% ja kaubakogus 28,7%. Et veetud kaubakogus ületab saadetiste arvu suhteliselt enam, on tingitud ühe saadetise keskmise kaalu raskenemisest muudusest 72,9 kg-lt 85,9 kg-le ehk 17,8%. Ka veoautodel veetud kauba veojõudlus ületab m. a. sama aja, tõustes 95 tuh. tn-km-lt 127 tuh. tn-km-le ehk 32,6%. Raudtee-veoautod vedasid tänava 18,2% kogusest ja 44,9% veojõudlusest Puka-Tõrva vahel, kusjuures veetud kaubakogus ulatus 1766 tn-le m. a. 1578 tonni vastu ehk 11,9% ja tn-km 57 tuh-le m. a. 50 tuh. vastu ehk 14,0% enam. Kui raudtee-veoautode vedude ja tegevuse tõus arenes enam-vähem stabiilselt, oli renditud jõuvankrite tegevus eriti elav. Kui muulu renditud veoautod vedasid 2924 tn. kaupa, siis tänava 6042 tn., suurenemine seega 106,6%. Renditud veoautode veod suurenesid peamiselt uute vahetaliituspunktide avamisega sisemaal ja saaril, kaugemal raudteest, mis paistab eriti silma saaril avatud vahetaliituspunktide mõjus kitsarööpmelise tee piirkonnas. Veojõudlust mõjustas peale koguse suurenemise ka veel ühe tn. keskmise veokauguse pikenedmine m. a. 27 km-lt 41,5 km-le. Koos ühe tn. keskmise veokauguse pikenedmisega ja veetud tonnaži suurenemisega tõusis ka tn-km arv m. a. 79 tuh-lt 252 tuh-le ehk 219,0%.

Pagasiit veeti k. a. I poolel 4,19 tuh. tn m. a. 3,89 tuh. tn vastu ehk 7,7% enam, kuna veojõudlus jäi peagu võrdseks, kui mitte arvestada 2,9%-st tõusu ehk 352:342 tuh. tn-km vastu k. a. kasuks.

Reisijateliikluses on märgata pidevat, kuid suhteliselt väikest elavnemist. Kui 1939. a. I poolel kasustas raudteed liiklemiseks 5898 tuh. tasulist reisijat, tõusis reisijate arv 1940. a. 6 074 tuh-le ehk 3,0%. Reisijate arv oli suurem ainult kohalikus liikluses 3,1%, III klassi kasustajate arv 8,3% ja pikamaa-reisijate arv 7,2%, kuna

välisühenduse reisijate arv kahanes 23,3%, II kl. kasustajate arv 6,0% ja lühimaa-reisijate arv, mis osatähtsusest moodustab ca 50% reisijate üldarvust, 1,7%. Reis.-km arv oli 3,6% suurem ehk 184 303:177 880 tuh. vastu k. a. kasuks. II kl. reis.-km. vähenesid m. a. 13 829 tuh-lt 12 560 tuh-le ehk 9,2%, ja seda osaliselt ühe reisija keskmise sõidukauguse lühenemise tõttu. Lühimaa-reis.-km arv moodustab ca 15% reis.-km üldarvust ja kahanes 2,3%.

Võrreldes reisijateliiklust piirkonniti näeme mõnes piirkonnas ka vähenemist, mis ilmneb järgmises tabelis:

L/rööpmelisel:	1940		1939		± %
	reis-km	%	reis-km	%	
Paldiski — Keila . . .	1 646	1,1	643	0,5	+156,0
Haapsalu — Keila . . .	5 456	3,8	5 166	3,7	+ 2,6
Keila — Tallinn . . .	28 968	20,1	28 225	20,1	+ 2,6
Sellest: Lühimaa . . .	21 107	14,7	21 603	15,4	— 2,3
Tallinn — Tapa . . .	28 739	19,9	28 369	20,2	+ 1,5
Tapa — Kohla . . .	13 408	9,3	11 937	8,5	+ 12,3
Kohla — Narva . . .	7 833	5,4	6 462	4,6	+ 21,2
Tapa — Tartu . . .	25 231	17,5	26 572	18,9	— 5,0
Tartu — Petseri . . .	9 282	6,4	9 173	6,5	+ 1,2
Tartu — Valga . . .	12 430	8,5	13 272	9,5	— 6,3
Valga — Petseri . . .	4 749	3,3	4 696	3,3	+ 1,1
Petseri — Irboska . . .	604	0,4	635	0,5	— 4,9
Ringsõidud	6 273	4,3	5 188	3,7	+ 20,9
Kokku: 144 664	100,0	140 318	100,0	+ 3,1	

K/rööpmelisel:	1940		1939		± %
	tn-km	%	tn-km	%	
Tallinna Sadam — Türi . . .	16 224	40,9	15 873	42,3	+ 2,2
Türi — Mõisaküla . . .	5 265	13,3	4 985	13,3	+ 5,6
Mõisaküla — Pärnu . . .	2 327	5,9	2 382	6,3	+ 2,3
Liiva — Väina	508	1,3	491	1,1	+ 17,9
Rapla — Virtsu	3 159	8,0	2 726	7,2	+ 15,9
Lelle — Papiinid	4 521	11,4	4 408	11,9	+ 1,2
Türi — Tamsalu	2 625	6,6	2 423	6,4	+ 8,3
Riiselja — Ikla	181	0,4	145	0,4	+ 24,8
Mõisaküla — Valga	364	2,2	979	2,6	— 11,7
Valga — Mõniste	1 072	2,7	955	2,5	+ 12,3
Sonda — Mustvee	1 239	3,1	964	2,6	+ 27,5
Ringsõidud	1 655	4,2	1 284	3,4	+ 28,9
Kokku: 39 640	100,0	37 615	100,0	+ 5,4	

Jaamakassade rahalise läbikäigu kokkuvõtete järgi ületab tänava I poolel laekunud tulu m. a. sama aja:

	1940		1939		+ rohkem — vähem
	1000 kr.	%	1000 kr.	%	
Üldse	11 385	100,0	7 965	100,0	+ 3420 +42,9
Sellest:					
Reisijateveost	3 160	27,7	3 024	38,0	+ 136 + 4,5
Pagasi- ja postiveost	218	1,9	217	2,7	+ 1 + 0,5
Kaubaveost	7 855	69,0	4 567	57,3	+ 3288 +72,0
Muud	152	1,4	157	2,0	— 5 — 3,2

K. a. tulu üldsumma ületab m. a. 42,9% ehk 3 420 tuh. kr., millisest tõusust peaosalt (95%) langeb kaubaveo arvele. Reisijate liiklusest laekuv tulu, mis tänavu evib 27,7%-st osatähtsust tulu üldsummast mulluse 38,0% vastu, oli ainult 4,5% suurem. Kaubaveost laekuv tulu evib k. a. 69,0% osatähtsust m. a. 57,3% vastu tulude üldsummast, suurenedes m. a. 4567 tuh. kr-lt 7 855 tuh. kr-le, mis ületab m. a. tulu 72,0%. Et kaubaveost laekunud tulu suurenemine ei ulatu veojõudluse tõusu tasemeni, on tingitud sellest, et veetavate kaupade hulgas suurenes madala tariifiga ja hinnaalandusega veetavate kaupade osatähtsus. Pagasi- ja postiveost laekuv tulu, samuti nagu muud tulud, ei evi tulude üldsummas mainimisväärset osatähtsust

tänavu ega ka m. a., samuti ka nende tulude üldsumma tõus või kahanemine ei mõjosta tulude üldpilti.

1940. a. I poole tegevuse kokkuvõte:

	1940	1939	± %
Maksul. kaubavedu tn 1000	2 026	1 254	+ 49,6
tn/km 1000	267 921	144 298	+ 85,7
Veoautodel veetud tn 1000	9,7	7,5	+ 28,7
tn/km 1000	127	95	+ 32,6
Rendit.veoautod.veet. tn 1000	6,0	2,9	+106,6
tn/km 1000	252	79	+219,0
Reisijatevedu arv 1000	6 074	5 898	+ 3,0
reis/km 1000	184 303	177 680	+ 3,6
Pagasivedu tn 1000	4,2	3,9	+ 24,0
tn/km 1000	352	342	+ 2,9
Tulu üldse kr. 1000	11 385	7 965	+ 42,9
sellest: reisij.-veost kr. 1000	3 160	3 024	+ 4,5
kaubaveost kr. 1000	7 835	4 567	+ 72,0

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

РЫНОК СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОДУКТОВ.

VÕITURG — МАСЛО.

Võihindades m. n. muudatust ei esinenud. Vastavalt NSVL-st eksportvõist saadavale hinnale ja siseturul müüdud võihinna tasemele noteeriti meie eksportvõile endine

hind, s. o. 215 s. kg franko saatejaam. Noteeritud hind kehtib 9.—15. IX s. a. sissetulnud või kohta. Tendents kindel.

KASEIIN — КАЗЕИН.

Kaseinihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 16. sept. noteeriti toorkaseini I sordi hinnaks 29 s. kg ja II sort 27 s. kg franko piimatallitus, kusjuures toorkasein peab sisaldama kuivainet 36%.

Kuivainesisaldusele vastavalt võib hind kujuneda noteeringust kõrgemaks või madalamaks.

Tendents kindel.

ТАПАЛОМАДЕ- JA ЛИХАТУРГ — УБОЙНЫЙ СКОТ.

M. n. esmaspäevast alates teostab Tallinna alatisel tapaloomade- ja loomalihaturul suuremaid oste-müüke ainult ühing „Eesti Lihaeksport“, kuna väiksemal määral ostavad elustapaloomi vorstitööstused ja üksikud lihakaupluste omanikud. Loomade kokkuostu koondamisega hulgaliselt vaheltkauplejalt otseselt tarvitajaskonna varustajate kätte andis juba esimesel nädalal soovitud tulemusi. Senine üksikute päevade viisi ülepakkumine jäi ära ja pakkumise-nõudmise vahekorid muutus stabiilseks, kuna siin on võimalik loomade kokkutoomist reguleerida vastavalt tarvitusele. Vaheltkauplejate

tegevuse ajal oli seda võimatu teostada, millest tingituna hindade kõikumused ka lühiajaliselt olid suured.

Vasikate, sigade ja lammaste pakkumine jäi m. n. endiselt väikeseks, hinnad paranesid sigade juures 5—10 s. ja lammaste juures 5 s. kg-lt, kuna muude kaubasortide juures noteeriti endised hinnad. Tendents kõigi kaubasortide juures püsiv.

Nii maksusid suumütigil:

Suuremad pullid: rammusad 68—72 s. ja keskmised 66—68 s. kg, eluskaalu järgi 41—44 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 67—

71 s., keskmised 64—67 s. ja lahjad 62—64 s. kg, eluskaalu järgi 36—39—42 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 74—82 s., rammusad 64—74 s., keskmised 52—60 s. ja lahjad 45—50 s. kg, eluskaalu järgi 24—34—42—48 s. kg.

Mullikad: nuumatud 74—82 s., rammusad 65—68 s., keskmised 62—65 s. ja lahjad 49—54 s. kg, eluskaalu järgi 28—36—41—48 s. kg.

Vasikad tapetult ühes nahaga: nuu-

matud 100—110 s., rammusad 90—100 s., keskmised 85—90 s. ja lahjad 75—85 s. liha kg, eluskaalu järgi 52—60—70—80 s. kg.

Lambad tapetult: rammusad 110—115 s., keskmised 98—110 s. ja lahjad 85—95 s. kg, eluskaalu järgi 50—57—60 s. kg.

Sead tapetult ühes peade-jalgadega: noored sead 145—150 s., lähasead 140—150 s., rasvasead 150—160 s. ja vanad emised 125—135 s. kg.

TOORNAHKADE TURG — КОЖА.

Toornahkadeturul seisund püsiv. Nõudmine toornahkadele püsib heana. Hinnad stabiilsed, 13. IX s. a. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade hindadeks franko vastuvõtupunkt 16. IX—22. IX:

Veisenahad, värsked I sort pulli- 120 s. kg, lehma- ja mullikanahad 100 s. kg, II sort pulli- 108 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg ning praaknahad 75 s. kg; soolatud nahad I sort pulli- 143 s. kg, lehma- ja mullikanahad 120 s. kg, II sort pulli- 129 s. kg, lehma- ja mullikanahad 108 s. kg ning praaknahad 90 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, I sort kõik kuivad,

värsked raskusega kuni 3 kg kr. 5 tk, II sort raskusega üle 3 kg ühe kg hind kr. 1,65 ning III sort praaknahad kr. 3,25 tk. Tendents selgusetu.

Lambanahad, I sort OJ kr. 6 tk., II sort J kr. 5 tk., III sort L kr. 4 tk., IV sort K kr. 3 tk., ja V sort praaknahad kr. 1,50 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad, sabata ja lakata, I sort soolatud 17 kg ja üle ning värsked 20 kg ja üle kr. 16 tk., II sort soolatud nahad 10—17 kg ning värsked 12—20 kg kr. 11 tk. ja III sort soolatud nahad alla 10 kg ja värsked nahad alla 12 kg ning kõik praaknahad kr. 6 tk. Tendents kindel.

KANAMUNATURG — ЯЙЦА.

Kuna m. n. N. Liidust saadav kanamunade hind paranes, noteeriti meie eksportmunade hinnaks 130 s. kg franko kogumispunkt. Noteeritud hind on 12 s. kg kohta kõrgem eelmisest hinnast. Siseturumunade hinnaks noteeriti 100 s. kg franko kogumispunkt. Tendents kindel.

Võrreldes praegust eksportmunade hinnateeringut m. a. sama ajaga nähtub, et k. a. hind on 30 s. kg kohta kõrgem mullusest. Kuna k. a. üldiselt kanamunade hind on sood-

sam, on kanapidamistingimused osutunud paremaks kui m. a. Selle järeldusel on ka kanade arv näidanud juurdekasvu ja turustatud munade kogus surenenenud.

Tapalindudele noteeriti endised hinnad. Noorte kukkede, kellede raskus on 0,8—1,5 kg, eluskaaluhinnaks noteeriti 80 s. kg ja vanade kanade ning kukkede, kellede raskus on üle 1,5 kg, eluskaaluhinnaks 90 s. kg. Tendents kindel.

PIIMATURG — МОЛОКО.

Piimahindades toimus väikene tõus. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 16. septembril s. a. noteeriti Tallinna toodavale lahtisele piimale järgmised hinnad: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 14 s. l. ja müügil piimatööstustele 13 s. l.; II valiku rööskpiim müügil piimakauplus-

tele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 11 s. l. Endised hinnad olid: I valik piimakauplustele 13—14, piimatööstustele 12—13 s. l.; II valik vastavalt, 11—12 ja 10—11 s. l., missugused hinnad püsivad 6. maist s. a. senini, olles enne seda samuti I valikul vastavalt 14 ja 13 s. l., II valikul 12 ja 11 s. l. Kuna praeguste

ilmade juures piimahoiuruumides jäätarvitamine ei ole vajalik, on seega ka kulutused vähenenud nii, et piimakauplustel sellega raskusi ei saa tekkida. Tootjatele-talupidajatele võimaldab praegune noteering aga kindlamat väljamaksu, kuna eriti II valiku piima hind jättis vahekasu liikumise võimalused, sest ka 11 s.-ga sisseostetud piimahinnaks võis olla väljamüügil 14 senti liiter. (Suurem osa äriidid (kesklinn) on seninigi ostnud 12 sendiga II valiku lahtist piima ja müünud 14 sendiga liiter. Sügisene hinnatõus piimalt toodangu hooajalise langemise tõttu on tavaline. Mõnel aastal toimub see varem, teisel hiljem. Nii tõusis m. a. piimahind, võrreldes suviste hindadega 1 s. liitrit, samuti septembri keskel, 1938. a. okt., 1937. a. sept. keskel.

Tänavuse erakordse põua ja praeguse ilmastiku mõjustused ning söödaolud on toodangud hoidnud madalal tasemel ja see ongi üheks tõukejõuks, miks suhteliselt väikene hinnatõus, keskmiselt 0,5 senti, ka tänavu

varem toimus. Uus hind on kooskõlas ka P. K. „Võiekspordi“ poolt makstavate piimahindadega, samuti on see kooskõlas vahepeal toimunud eksportvõihinna tõusuga.

1. septembril algas uuesti o.-ü. „Eesti Piima“ kaudu piima saatmine NSV Liitu. Praegu läheb piima NSV Liitu 32.—35 000 kg päevas ja koort 4000 kg. Piimahinda on esialgu tõstetud 0,5 senti kg-lt, võrreldes kevadsuviste hindadega.

Väikemüügil linnade piimakauplustes piima hind tõusis m. n. Tartus I valikul 16 sendile ja Rakveres II valikul lahtiselt 12 sendile liiter. Piim piimakauplustes maksus m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	13—14
Tartus	19	16	—	13
Narvas	15	—	—	12
Rakveres	16	—	—	12
Pärnus	18	—	14	13
Viljandis	16	—	—	12—13
Valgas	16	—	—	12

TERAVILJATURG — ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ.

Teraviljakoristustöö on suuremosalt lõppenud, kuid üksikuis kohis on veel teravilja väiksemal määral koristada. Teravilja koristamise lõpetamist takistasid sagedased vihmad. Vihma tõttu arenes ka peksutöö aeglasemalt. Seoses niiskete ilmadega nõuab tänavune teraviljasaak kuivatamist, mistõttu müügitulek ka pisut hilineb.

Põllumajandussaaduste Kokkuostukomitee Teraviljaosakonna poolt avatud teraviljaostupunktides käib praegu kokkuost 12 punktis. Vilja tuleb kokku rahuldavalt, kokkutulek võiks olla suurem, kuid nagu asjaomaselt poolt seletatakse, takistab vilja kokkutoo-

mist peksutööde hilinemine. Põllumajandussaaduste Kokkuostukomitee ostupunktid tegutsevad praegu Tallinnas, Tartus, Rakveres, Viljandis, Jõgeval, Pukas, Järva-Jaanis, Türi, Antslas, Abjas, Põlvas ja Tõrvas. Osas nimetatud punktides on vilja vastu võtnas riiklikud komisjonid, kuna osas teostavad vastuvõttu tarvitajate- ja majandusühingud.

Lähemal ajal pannakse liikvele ka liikuvad teravilja vastuvõtupunktid eelmiste aastate eeskujul. Liikuvate teravilja vastuvõtupunktide tegevusest antakse edaspidi teada.

Linnaturgudel oli teravilja pakkumine tagasihoidlik. Hinnad püsisid e. n. tasemel.

KARTULITURG — КАРТОФЕЛЬ.

Senini ilmastik kartulikasvuks on olnud võrdlemisi soodus. Ühes sellega võime loota k. a. kõrgemat saaki kui eelmisel aastail.

Tärglissisaldus kartuleis tänavu jääb küll madalamaks eelmisist aastaist umbes 2—3%, sest hilisem kasvuperiood on olnud sademeterikas.

K. n. juba alustati kartulite ülesvõtmist, et aegsasti tulla selle tööga toime. M. a. rikkus külm, rohkesti kartuleid neil põllumeestel, kes ülesvõtmistööd jätsid hiljaks.

M. n. jätkati äride poolt kartulite kokkuostmist Virumaa raudteejaamades, peamiselt Rakveres, Jõhvis j.m. Põllumeestele kartulite eest väljamaksuhinnad püsisid peagu e. n. piires, s. o. kr. 4,50—5,00 kv. Nädala lõpul tehingud toimusid küll rohkem madalama hinna piires.

Tallinna turul on kartulite pakkumine endiselt elav. Jaemüügil maksti m. n. lõpul 8—9 s. kg, kuna 20 l. mõödust nõuti kr 0,80—1,00, s. o. veidi odavam e. n. hinnast

Kartuli- ja kartulitärklishindade noteerimiskomisjoni koosolekul 16. IX 40 Börsikomitee ruumes noteeriti järgmised väljamak-

suhinnad põllumeestele: söögikartul raudteejaamades kr. 4,50—5,00 kv. Tendents selgusetu.

AEDVILJATURG — ОВОЩИ.

Aedvilja turul rohkesti, nõudmine rahuldav. Rohkesti pakutakse tomateid, milliseist suur osa on toodud Tartust ja Tartu lähemast ümbrusest. Hinnad püsivad e. n. tasemel.

Marjaturul on endiselt valitsevaks marjaks pohl, millest nõutakse 30—35 s. kg.

Aedmarju on vähe, ainult üksikuil müüjail on punaseid sõstraid ja karusmarju, milliseist nõutakse 100—140 s. kg.

Õunu on turul vähe. Rahuldava mihusega õuntest nõutakse kuni 350 s. kg.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 13. IX:

Värsked kurgid konservimiseks franko Tallinn pakkimiskuludeta 25 s. kg. Tendents tõusev.

Konservkurgid, eksportkõlblikud franko Tallinn ca 5 kg neto, plektoosides 350 s. toos. Tendents püsiv.

Sibulad, kuivatatud, eksportkõlblikud,

franko kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 21 s. kg. Tendents püsiv.

Pohiad, eksportkõlblikud, franko kokkuostupunkt, pakkimiskuludeta 23 s. kg. Tendents muutusetu.

Tallinna turul maksusid 16. IX:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	150—350	Peet	22—25
Karusmarjad	100—140	Seller	80
Punane sõstar	100—110	Spinat	35—40
Põldmarjad	110—120	Porgand	22—25
Mustikad	55—60	Hernekaunad	50—70
Pohlalad	25—35	Horned, värsked	150—160
Jõhvikad	40—45	Aedoakaunad	40—60
Tomat	35—60		s. tk.
Arbuus	230—250	Lillkapsas	15—60
Melon	140—150	Kurgid	2—15
Kõrvits	35	Kurgid, 10 tk.	15—35
Sibulad	25—30		s. kimp
Peakapsas	20—25	Redis	8—12
Hapukapsas	45—50	Roheline sibul	3—6
Kaalikas	20—25		

KALATURG — РЫБА.

M. n. soodsamate kalastusolude mõjul suurenes kalasaak ning värsket kala tuli müüjile rahuldaval kogusel, mistõttu kalakaubandus arenes elavalt. Eriti rohkesti tuli sisevetest rääbist ja latikat ning merevetest lõhe ning angerjat.

Lõhehinnad püsivad rahuldaval tasemel. Narva lahe rannikul maksti kalureile I valikust lõhest 350 s. kg, II valik 310 s. kg.

Tallinna turul müüdi lõhe 300—330 s. kg, kusjuures kõrgemat hinda maksti marjaga lõhest, niisaga lõhest 300—320 s. kg. Angerjatoodangus esines peamiselt rändangerjat, millest rannikul maksti kuni 200 s. kg, paigaangerjat 170 s., müügihind 200—225 s. kg.

Sisevete-rääbist müüdi 60—80 s. kg. Narva jõe silmusaak nõrk, kalureile maksti silmust 10 s. tk.

Räämesaak võrreldes e. n-ga veidi parem, kuid suurenenud nõudmiste tõttu müügihinnad püsivad muutusetu. Tallinna kalasadamas maksti 30—40 s. kg, turul müügihind 55—65 s. kg.

Tursasaak endiselt rahuldav. Kalasadamas maksti rookimata tursast 9—10 s. kg, roo-

gitud — 18 s. kg. Turul müügihind rookimata 15 s. kg, roogitud, lõigatud 20—25 s. kg

Soolakalakaubanduses keskmine elavus. Soolasilku müüdi 40—60 s. kg, värstiatatud kilu 150—160 s., soolasiiga 150 s. kg, -latikat, soolatud, kuivatatud 120—130 s. kg, -turska 30—35 s. kg, -vimba 90—110 s. kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg:

	Tallinnas 14. IX	Tartus 14. IX	Narvas 13. IX
Lõhi, värsk	300—330	—	310—350
Mereforell, "	200—250	—	200—230
Angerjas, "	180—230	—	—
Koha, I valik, "	110—130	80—120	100—130
Koha, II valik, "	90—110	—	—
Siig, "	90—100	60—80	100—120
Rääbis, "	75—80	60—65	—
Haug, "	60—75	50—65	60—70
Latikas, "	40—60	—	45—70
Alven, "	50—70	20—35	45—75
Linask, "	70—80	35—40	—
Koger, "	—	35—40	—
Sääinas, "	—	25—30	—
Sürg, "	35—40	15—25	20—30
Vimb, "	60—65	35—40	—
Räim, "	60—65	—	60—70
Tursk, "	15—20	—	—
Tursk, lõigat., "	25—35	—	—
Lest, "	70—75	—	—